

ปัญหาการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

The Problem of Limitation of Rights and the Liberties on Money Laundering Law

โดย

นිරมัย พิศแข

Miss Niramai Piskhae

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2549

ISBN 974-9727-90-8

อภินิหาร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวนิรมัย พิเศษ

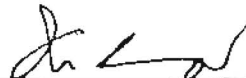
เรื่อง

ปัญหาการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2549

ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์

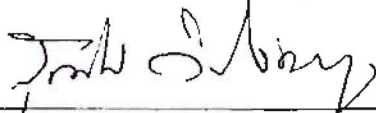
(ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรสุมบูรณ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

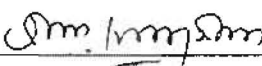
(ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์)

กรรมการวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล)

กรรมการวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ปริยญา เทวานฤมิตรกุล)

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันพบว่าปัญหาการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจกำลังเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรง ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างตระหนักและให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่ออาชญากรรมนี้ การฟอกเงินถือเป็นหนึ่งในปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เหล่าอาชญากรได้พัฒนารูปแบบการฟอกเงินให้มีความหลากหลายและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นซึ่งยากต่อการที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายจะสามารถนำตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประเทศไทยจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการพัฒนากฎหมายของประเทศให้เท่าทันต่อการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยมุ่งที่การตรวจสอบการทำธุรกรรมทางการเงินซึ่งจะเป็นร่องรอยที่จะนำไปสู่การจับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อไป

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมายฟอกเงินได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายในมาตรการ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล บัญชี และเอกสารของบุคคล หรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มาตรการทั้งหลายเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในหลายประการ กล่าวคือ ปัญหาเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลซึ่งเป็นการพิจารณาถึงปัญหาในเรื่องการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดย้อนหลังก่อนวันที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ ปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในเรื่องการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายฟอกเงิน

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวยังได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในขอบเขตที่กว้าง โดยเฉพาะมาตรการที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการเข้าไปในเคหสถาน สถาน ที่ หรือยานพาหนะใดๆ ได้ทั้งกลางวันและกลางคืน โดยไม่ต้องมีหมายค้น โดยอาศัยเหตุเพียงแค่ว่า "มีเหตุอันควรสงสัย" และการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการยับยั้งการทำธุรกรรม ตามมาตรา 35 โดยอาศัยเงื่อนไขการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่เพียงแค่ว่า "มีเหตุอันควรสงสัย" ก็ให้ดำเนินการยับยั้งการทำธุรกรรมได้ไม่เกิน 3 วันทำการแล้ว นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีขอบด้วยกฎหมายอีกด้วย

ข้อพิจารณาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ซึ่งมีหลักทั่วไปว่า "ผู้ใดกล่าวอ้างผู้หนึ่งมีหน้าที่นำสืบ" แต่ภาระการพิสูจน์ของกฎหมายฟอกเงินถือเป็นข้อยกเว้น

หรือเป็นการกลับหลักดังกล่าว เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายได้กำหนดหน้าที่ให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับประโยชน์เป็นผู้มีหน้าที่นำสืบว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นของตนและไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งเป็นปัญหาการผลักภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือจำเลยซึ่งมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนประการหนึ่ง

ประการสุดท้าย คือ ปัญหาในการเพิ่มมูลฐานความผิดในกฎหมายฟอกเงิน เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก การเพิ่มมูลฐานความผิดเพื่อเป็นฐานในการดำเนินคดีตามกฎหมายฟอกเงิน จึงต้องเป็นไปอย่างระมัดระวังและรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์จากท่าน ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำทางวิชาการ ให้คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างดียิ่งมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรมบูรณ์ ที่ให้เกียรติรับเป็นประธานกรรมการ วิทยานิพนธ์ และให้คำชี้แนะทางวิชาการที่ถูกต้องแก่ข้าพเจ้า ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และอาจารย์ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล ที่สละเวลารับเป็น กรรมการวิทยานิพนธ์ ทั้งคอยชี้แนะและให้ข้อคิดทางวิชาการต่างๆ อันมีค่าต่อข้าพเจ้า ตลอดจน ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่ข้าพเจ้ามาแต่เยาว์วัย ทำให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นสถานที่ ประวัติศาสตร์และสถานศึกษาที่ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นดังพระในใจตลอดชั่วชีวิตของข้าพเจ้าที่คอย ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจที่ดีเสมอมา และขอขอบใจน้องชายคนเดียวของข้าพเจ้าที่ คอยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนของข้าพเจ้ามาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณอาแดง อาหนู ที่ช่วยจุดประกายความคิดของข้าพเจ้าให้เลือกทำ หัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ตลอดจนครอบครัวพี่แซ่ ศรีจาด และสิทธิอำพรพรรณที่คอยให้กำลังใจ และคอยกระตุ้นเตือนให้ข้าพเจ้ามีความพยายามทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณคุณไพรัตน์ เทศพาณิชย์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน และ คุณตรีตาเวสน์ โสธนะเสถียร เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแก่ข้าพเจ้า

สุดท้ายที่สำคัญยิ่ง ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ และเพื่อนทุกคนของข้าพเจ้าที่คอยให้ กำลังใจแก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด และขอขอบคุณนายรินทร์ มั่นจิตร เพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือที่ดี แก่ข้าพเจ้าในทุกๆ เรื่องตลอดมา

นางสาวนิรมัย พิศแธ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2549